

TÕRVA LASTEAED TÕRVALILL ÕPPEKAVA

I. peatükk

ÜLDSÄTTED

1. Tõrva Lasteaed Tõrvalill õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel.
2. Tõrva Lasteaed Tõrvalill õppekava on koostatud ja arendatud lasteasutuse pedagoogide osalusel ning kaasatud on sellese protsessi hoolekogu liikmeid.
3. Tõrva Lasteaed Tõrvalill õppekava läbinule annab lasteasutus välja sellekohase tunnistuse.
4. Tõrva Lasteaed Tõrvalill õppekava määrab kindlaks:
  - lasteasutuse liigi ja eripära;
  - õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
  - õppe- ja kasvatustegevuse korralduse (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
  - lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korralduse;
  - erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korralduse;
  - lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korralduse;
  - õppekava uuendamise ja täiendamise korra.

II. peatükk

LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

5. Tõrva Lasteaed Tõrvalill on munitsipaallasteaed kuni seitsmeaastastele lastele.
6. Tõrva lasteaias Tõrvalill on moodustatud 1 söimerühm, 2 aiarühma. Päikesejänku rühmas on kuni kolmeaastased lapsed, Lepatriinu ja Päevalille rühmas on lapsed vanuseti vastavalt vajadusele, kuna on kaks aiarühma. Suveperioodiks moodustatakse vastavalt vajadusele valverühm, kas Mõmmikus või Tõrvalilles.
7. Rühma registreeritud laste arv lasteasutuses on järgmine:
  - 1) söimerühmas kuni 14 +2 last;
  - 2) lasteaiarühmas kuni 20 +3 last;

8. Tõrva lasteaias Tõrvalill toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

III. peatükk

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

9. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

10. Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning lapse liikumisvajaduse rahuldamine;
- 3) lapse loovuse toetamine;
- 4) mängu kaudu õppimine;
- 5) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 6) lapse arengut ja sotsialiseerimist soodustava keskkonna loomine;
- 7) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 8) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 9) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 10) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

11. Õppe- ja kasvatusprotsessi ülesehitamise aluseks on alljärgnev õpikäsitus:

- 1) Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
- 2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- 3) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
- 4) Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:
  - kavandada oma tegevust, teha valikuid;
  - seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
  - kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
  - arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
  - hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
  - tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

12. Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdcondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- eesti keel kui teine keel;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

1) Valdkond *Mina ja keskkond*

1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Mina ja keskkond* on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

1.2 Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Mina ja keskkond*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;

- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervise seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

1.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Mina ja keskkond*:

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) reageerib oma nimele, näitab sõrmedel oma vanust;	1) nimetab küsimise korral oma nime, kas ta on poiss või tüdruk, nimetab oma ea aastates või näitab seda sõrmedel;	1) oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss);	1) oskab end tutvustada;	1) tutvustab ja kirjeldab iseenast, enda omadusi, huvisid jms;
2) mängib kodu ja perega seotud lihtsaid rollimänge;	2) nimetab lähipereliikmeid ja nende nimesid;	2) nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend, teab õdede ja vendade nimesid;	2) kirjeldab oma perekonda, teab pereliikmete nimesid ja perekonnanimesid, räägib vanavanematest;	2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3) valib mänguks vahendeid;	3) vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta;	3) kirjeldab oma kodu;	3) nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi);	3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
4) võtab osa ühismängust koos õpetajaga;	4) nimetab oma rühma nime, leiab oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik), nimetab rühmas olevaid esemeid;	4) teab oma rühma nime, teab rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nime;	4) nimetab oma lasteaia nime, teab lasteaia töötajaid ja nende tegevusi;	4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
5) matkib lihtsamaid töövõtteid (kodused toimetused);	5) nimetab koduseid toimetusi, asetab töövahendid kokkulepitud kohta;	5) nimetab vanemate ameteid, kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas;	5) loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid, põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust;	5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
6) tunneb raamatust ära tuttavaid esemeid;	6) leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid;	6) osaleb jõukohasel viisil kodumaale tähtsate päevade tegevustes (laulmine, ruumide kaunistamine jm), teab oma rahvust ja keelt;	6) teab riigi tähtsamaid sümboleid, oskab nimetada sünnimusi, mille puhul heisatakse riigilipp, oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas;	6) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone oskab eristada igapäeva elus tervisele kasulikke ja kahjulikke;
7) kuulab, saab aru ja	7) nimetab pühadega	7) kirjeldab tähtpäevi	7) oskab nimetada	7) julgeb keelduda

täidab täiskasvanute korraldusi;	seotud tegevusi, räägib oma sünnipäevast;	peres (kuidas tähistatakse);	tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi;	ühistegevustest, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
8) meeldetuletamisel tervitab, jätab hüvasti, tänab;	8) teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust, tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab;	8) teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust, teab üldtuntud viisakusreegleid;	8) tunneb ja järgib lauakombeid ja viisakusreegleid;	8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
9) teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	9) nimetab oma sõprade nimesid, oskab haiget saanud sõpra lohutada;	9) märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada, oskab sõpra abistada;	9) oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt, oskab andeks anda ja leppida, oskab kirjeldada inimeste erinevusi;	9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
	10) tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenistusasutused;	10) kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus;	10) oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ja lasteaia õueala;	10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
	11) oskab nimetada kodumasinaid;	11) kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat;	11) teab kodumasinate ja –elektroonika otstarvet ning nendega seotud ohte;	11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
	12) oskab nimetada sõidukeid, teab valgusfoori ja tulede tähendust, teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i> , teab jalgrattaga sõitmise nõudeid ja helkuri vajalikkust;	12) kirjeldab erinevaid sõidukeid ja nende otstarvet, teab, kuidas sõiduteed ületada, teab liiklusmärkide tähtsust, teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis;	12) teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust, teab liiklusmärkide tähendusi, teab eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust, oskab kirjeldada liiklemise ohtusid;	12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
	13) leiab loodusest prahti, viskab prügi kokkulepitud kohta, teab ohtlikke esemeid;	13) kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sortitakse, oskab nimetada tegevusi, mis võivad olla ohtlikud;	13) teab, miks on vaja prügi sortida, teab ohtlike kohti, esemeid ja tegevusi;	13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
	14) teab hammaste hooldamise vahendeid, nimetab toiduaineid;	14) peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel, nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi;	14) nimetab tervist hoidvaid tegevusi, nimetab toiduaineid, mida tuleks iga päev süüa;	14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
	15) nimetab ilmastikunähtusi, iseloomustab küsimise korral ööd ja päeva;	15) eristab ning nimetab päeva ja ööd, nimetab ja kirjeldab ilmastikunähtusi;	15) oskab nimetada kõiki aastaagu ja neid iseloomustada, teab õhu vajalikkust ja kasutamist;	15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
	16) osutab kehaosadele- pea, käed, jalad, silmad, suu, nina, kõrvad;	16) oskab nimetada kehaosi;	16) teab kehaosade vajalikkust, oskab nimetada poisi ja tüdruku erinevusi;	16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
	17) tunneb rõõmu looduses viibimisest, oskab nimetada tuttavat looma, lindu,	17) oskab kirjeldada tuttavate loomade, lindude välimust ja elupaika, oskab	17) oskab kirjeldada tuttavaid puud, lilli, puu- ja köögivilju, teab putukate	17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia

	putukat, tuntumaid puu- ja juurvilju, lilli.	nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu.	elupaiku, oskab nimetada tuntumaid seeni.	õuealal sõita.
--	--	---	---	----------------

2) Valdkond Keel ja kõne

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Keel ja kõne* on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

2.2. Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

2.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Keel ja kõne*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausealle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

2.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Keel ja kõne*:

Sõime rühm	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
			6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused

1) suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal, eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut;	1) osaleb dialoogis, kasutab erinevat intonatsiooni, kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust;	1) algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi, suhtleb meelsasti eakaaslastega, jutustab nähtust, tehtust ja sündmustest;	1) räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta;	1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
2) kasutab grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid;	2) kasutab 3-5 sõnalisi lihtlauseid;	2) kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid ja lihtsamaid põimlauseid;	2) annab edasi kuuldu teksti sündmuste järgnevust, püsib teemas;	2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
3) kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu, nimi- ja tegusõnu;	3) kasutab tajutavaid objekte ja nähtusi väljendavaid nimisõnu, tuttavaid tegevusi väljendavaid tegusõnu;	3) kasutab kõnes mõningaid liitsõnu, nii üld- kui ka liiginimetusi, objektide osade/detailide nimetusi;	3) suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid;	3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
4) hääldab õigesti üksikuid sõnu ja häälduslikult lihtsamaid häälikuid;	4) hääldab õigesti enamikku häälikuid;	4) hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne);	4) märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ning osutab neile;	4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
5) vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab juttu osutamise pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.	5) vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte;	5) tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti, matkib lugemist ja kirjutamist;	5)kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu;	5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
	6) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust:	6) loeb peast kuni 4realisi liisusalme/luuletusi	6) määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikühendita sõnas;	6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
		7) tunneb täiskasvanu häälimise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.	7) häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2silbilisi sõnu;	7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
			8)) loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt. poe- ja tänavanimed, sildid).	8) hääldab oma kõnes ja etteõeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
				9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad;
				10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
				11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

3) Valdkond *Matemaatika*

3.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Matemaatika* on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

3.2. Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

3.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Matemaatika*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

3.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas

Matemaatika:

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse	1) otsustab, kas nimetatud ese	1) rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva	1) paneb kokku kahe hulga esemed ja	1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja

(värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks;	kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka;	tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud);	liidab;	jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
2) leiab erinevate esemete hulgast <i>palju</i> ja <i>üks</i> ;	2) paaride moodustamisega (üksühesesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades <i>sama palju, ühepalju</i> ehk <i>võrdselt</i> ;	2) võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i> ;	2) võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab;	2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i> ;
3) loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele <i>mitu on?</i> ;	3) loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni;	3) tutvub arvudega 10ni;	3) loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, oskab nimetada antud arvule eelnevat/ järgnevat arvu, tunneb numbrimärke;	3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
4) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur- väike);	4) võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (<i>suurem-väiksem</i>), pikkuse (<i>pikem-lühem</i>), laiuse (<i>laiem-kitsam</i>) järgi ning kasutab mõisteid;	4) järjestab esemeid kõrguse järgi (<i>kõrgem- madalam</i>);	4) võrdleb arve (<i>on suurem kui, on väiksem kui</i>);	4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
5) leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel;	5) eristab <i>kolmnurka</i> ja <i>nelinurka</i> ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt;	5) järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;	5) järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi <i>suurema- väiksema sama suure</i> ning kontrollib objekte kõrvutades;	5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukeisi;
6) kompimise-veeretamisega eristab <i>ümmargusi</i> ja <i>kandilisi</i> esemeid, sh ringi ja ruutu;	6) leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses vm);	6) näeb ja oskab kirjeldada <i>ruudu</i> ning <i>ristküliku</i> sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast;	6) hindab kaugust silma järgi, mõõdab <i>pikkust, laiust</i> ja <i>kõrgust</i> kokkulepitud mõõtevahendiga, järjestab <i>raskuse</i> ja <i>paksuse</i> järgi;	6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
7) vestleb <i>öble</i> ja <i>päevale</i> iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus;	7) eristab <i>hommikut</i> ja <i>õhtut</i> (kirjeldab tegevusi);	7) teab ööpäeva osi <i>hommik- päev- õhtu- öö</i> ; kirjeldab tegevusi ja sündmusi <i>eile- täna- homme</i> ;	7) koostab mustreid, laob pilte kujunditest;	7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
8) orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub <i>ülal- all, kõrval, ees- taga</i> .	8) määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: <i>ülal- all, ees- taga</i> (minu ees, minu taga jne).	8) määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (<i>seisan Alo taga, olen tahveli ees</i>);	8) rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi;	8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
		9) määrab vasakut ja paremat poolt.	9) kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi;	9) oskab öelda kellaega täistundides;
			10) eristab mõisteid <i>kiiresti- aeglaselt, varsti, hiljem, kohe</i> ;	10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
			11) määrab esemete	11) mõõdab esemete

			asukohta teise eseme suhtes: <i>all- peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal;</i>	pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms);
			12) orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.	12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, m, l, kg) ja teab, kuidas ning kus ühikuid kasutatakse;
				13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

4) Valdkond *Kunst*

4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Kunst* on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

4.2. Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

4.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Kunst*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

4.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Kunst*:

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) julgeb osaleda kunstitegevuses;	1) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemises;	1) kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma tunnetest lähtuvalt;	1) valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid;	1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
2) väljendab positiivset emotsiooni töö valmimise järgselt;	2) kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid;	2) koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks;	2) valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šabloon või templi abil selle omavalitud kohale esemel;	2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
3) julgustamisel tegutseb erinevate kunstimaterjalide ja vahenditega;	3) vaatleb pilte, näidistoid ja raamatu illustatsioone ning vastab küsimustele;	3) muudab voolimismaterjalide kuhu neid pigistades ja venitades;	3) ühendab voolitud detaile omavahel;	3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
4) püüab jäljendada ettenäidatud liigutusi individuaalselt tegutsemise juures või väikeses lastegrupis.	4) näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest, annab oma tööle nimetuse;	4) joonistab ning värvib pindu, ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt;	4) joonistab keerukamaks muutuvate ja täienvate sümbolitega;	4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
5) kritseldab juhendamisel maapinnale, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust.	5) muljub, rullib ja veeretab voolimismaterjale, tekitab jämedate joonistusmaterjalidega erinevaid jälgi;	5) katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid;	5) kasutab joonistusvahendeid liigse surveta;	5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
	6) püsib paberi piirides.	6) vaatleb omal algatusel raamatuillustatsioone ja kunstitöid ning avaldab nende kohta arvamust.	6) rebib ja lõikab paberist kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest;	6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
			7) jutustab, mida on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud;	7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
			8) suhtub heasoovlikult kaaslaste töösse.	8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

5) Valdkond *Muusika*

5.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Muusika* on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

5.2. Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

5.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Muusika*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

5.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Muusika*:

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) kuulab ja jälgib õpetaja laulu;	1) huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (<i>lauldes kaasannt üksikuid silpe, sõnu, laululõike</i>);	1) laulab rühmaga samas tempos, laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule;	1) laulab väljahingamisel loomuliku häälega;	1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
2) sooritab koos õpetajaga lihtsaid	2) osaleb laulude esitamises (<i>plaksutab</i>)	2) väljendab muusika meeleolu	2) esitab laule rühmaga samas tempos, laulab	2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii

liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine, viibutamine sõrmega, kükitamine);	<i>või laulab kaasa);</i>	liikumise kaudu (nt plastilise intoneerimise ehk loova liikumisega);	teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule;	rühmas/ansambelis kui ka ükski;
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
3) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast;	3) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetriumit (nt kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ihte ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega);	3) tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetõstekõnd ja –jooks, liikumine hanereas ja ringis); osaleb laulumängudes;	3) muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal, arvestades pulssi ja meetriumit (nt liigub hanereas ja ringis nii ükski kui ka paaris); esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente;	3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
4) mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale kehapihil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi).	4) reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vmt);	4) kuulab laulu ja muusikapala;	4) kuulab laulu ja muusikapala huviga; väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või, tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma;	4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu, vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (hällilaul, marss, tantsuviisi, rahvalaul);
	5) mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapihil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.	5) väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega;	5) mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille; mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette;	5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
		6) tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule;	6) mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele;	6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
		7) mängib rütmipille (nt kõlakarpi, trummi, kuljuseid,) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks; eristab kuulates neid tämbri järgi.	7) ansambli mängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
				8) liigub vastavalt muusika meeleolule; kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi);

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
				9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (<i>tempo, muusika meeleolu</i>), <i>nt kasutab kül- ja eesgaloppi ning hüpaksummu.</i>

6) Valdkond *Liikumine*

6.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Liikumine* on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

6.2. Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

6.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Liikumine*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

6.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas

Liikumine:

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) liigub õpetaja juhendamisel ohutult;	1) valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided;	1) sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes ning kasutab neid aktiivses tegevuses ja mängudes;	1) õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu, mõistab hügieeninõuete olulisust;	1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
2) mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge;	2) arvestab rühmakaaslasti aktiivses liikumises;	2) teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi;	2) teab spordivahendite nimetusi ja kasutab erinevaid vahendeid ohutult, talub kaotust võistlusmängudes ;	2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
3) sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi;	3) sooritab põhiliikumisi, säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal;	3) mängib 2-4 reeglilise liikumismänge, pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel;	3) osaleb jõukohastes võistlusmängudes, tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu;	3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
4) ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste, säilitab kõndides ja joostes sihi;	4) mängib matkiva sisuga 1-2 reeglilise kõnni- ja jooksumänge, mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mänge;	4) sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi, õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise;	4) valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes, valitseb oma kehahoidu;	4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
5) jookseb veereva vahendi järel, hüpitab käes palli;	5) sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega;	5) järgib meeldetuletamise korral hügieeninõudeid;	5) veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast, suusatades kasutab libisemist, käsitseb suusavarustust õpetaja abiga;	5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
6) istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes;	6) veab tühja kelku, sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla, liigub suuskadel otsesuunas;	6) sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni;	6) kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga, liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele, kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides;	6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
7) sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi, kasutab liikudes rütmipille juhendaja abiga;	7) kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi, sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos;	7) hoiab oma kohta rivistuses: kolonnis, ringis, viirus;	7) kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt, sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga;	7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
8) mängib vabamängus iseseisvalt.	8) teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.	8) kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge;	8) suudab sõita tõukerattaga ja kahe rattalise rattaga;	8) sooritab üheaegselt kaaslastega rütmiliikumisi;
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
		9) kasutab	9) nimetab kodukohas	9) liigub vastavalt enda

		sihipäraselt abivahendeid;	harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi;	tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
		10) sooritab imiteeritavaid liigutusi muusika järgi, plaksutab ja liigub vastavalt rütmile;	10) osaleb lasteaia spordipäeval;	10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
		11) algatab iseseisvalt mängu, tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.	11) teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires.	11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
				12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
				13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

IV. peatükk

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS (PÄEVAKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMISE PERIOODI PIKKUS), SEALHULGAS SUVEPERIOODIL

13. Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.

14. Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütm, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Lasteasutuse päevakava kinnitab juhataja.

15. Rühma õpetajad kavandavad koostöös rühmale, kus nad on õpetajad, õppe- ja kasvatustegevuse ning koostavad tegevuskava kuude lõikes (1.sept – 31.mai) või suveperioodi tegevuskava nädalate lõikes (1.juuni - 31.august). Tegevuskava koostatakse vastava perioodi alguses. Kuu tegevuskava põhjal kavandavad pedagoogid õppe- ja kasvatustegevuse nädalaks, täpsustades tegevuskavas kavandatud tegevused.

16. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestavad pedagoogid lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

17. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

18. Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

19. Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste loimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

V. peatükk

LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

20. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

21. Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel, milles nad lepivad kokku kavandades nädala õppe- ja kasvatustegevusi, jälgides lapsi nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

22. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vanuseti.

23. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengu kirjeldused koostatakse kaks korda aastas (õppeaasta esimesel ja teisel poolaastal).

24. Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust rühmakoosolekul ja iga-aastaselt arenguveestlusel.

25. Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis:

1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;

2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Arenguveestlused toimuvad üldjuhul alates teisest poolaastast, vastavalt vajadusele ja õpetajate otsusele tihedamini. Uute esmakordselt lasteaeda tulevate laste puhul toimub arenguveestlus peale kohanemisperioodi.

26. Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

27. Hinnatavad üldoskused

1) Mänguoskused

1.1. Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

1.2. Eeldatavad mänguoskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) võtab osa ühismängust koos täiskasvanuga;	1) tegutseb mängus omaette täiskasvanu osaluseta;	1) võtab osa ühisest mängust ajal, mil lapsed saavad tegevusi vabalt valida;	1) mängib suuri ja mitmepäevaseid rollimänge;	1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
2) valib mänguks vahendeid;	2) kasutab mängus asendusmänguasju;	2) võtab aktiivselt osa erinevatest mängudest- klotsid, loovmäng, lihtsad lauamängud jne;	2) täidab mängureegleid, selgitab neid teistele;	2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
3) mängib matkides lihtsaid rollimänge.	3) osaleb suunava abiga laste ühismängudes;	3) suunab end ise- näitab mänguvahendite leidmisel üles initsiatiivi;	3) talub kaotust rahulikult, rõõmustab teiste võidu üle;	3) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;
	4) arvestab lihtsamate mängureeglitega.	4) on rollide suhtes mängus paindlik, hakkab tegutsema rollile vastavalt;	4) hoiab rühma mänguasju, peale tegutsemist viib mänguasjad oma kohale tagasi;	4) täidab mängudes erinevaid rolle;
		5) kombineerib mängudes eri allikatest (õppekäikudelt, telerist, kirjandusest jm) saadud teadmisi ja muljeid.	5) lepib kaaslastega enne mängu kokku rollides, loob lihtsamat mängukeskkonda;	5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
			6) valib mänguks vajalikud vahendid, vajadusel meisterdab puuduolevad esemed või ehitab vajalikud ehitised.	6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
				7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus;
				8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

2) Tunnetus- ja õpioskused

2.1. Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

2.2. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

2.3. Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele;	1) plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga;	1) oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta;	1) tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;	1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
2) tegutseb teistega kõrvuti, mängib teiste lastega lihtsamaid rollivahetusega mängu;	2) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;	2) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;	2) reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab kasutama sisekõnet;	2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuulust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
3) sõnad ja objektid saavad lapse jaoks mõiste tähenduse, räägib ja saab aru sellest, mida ta tajub;	3) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi oma mängus;	3) hangib uut teavet tänu keeleoskusele, saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;	3) tegutseb koos teistega, motiveerivad tegevused eakaaslastega;	3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
4) suhtleb valdavalt 1-2 sõnaliste lausetega, kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid;	4) mängib mõnda aega koos teistega, järgib lihtsamaid reegleid;	4) huvitub võistlusemängudest ja tahab olla edukas, järgib lihtsaid reegleid;	4) keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;	4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
5) tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsamaid jutukesi, mis seostuvad tema enda kogemustega;	5) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada, osaleb dialoogis;	5) osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega;	5) konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, eristab rühmi ja oskab neid võrrelda;	5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
6) omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu.	6) rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;	6) konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusemängudes ning loovtegevustes;	6) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes, oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;	6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
	7) on ettekujutus arvomõistetest ja värvuste nimetustest;	7) liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi, saab aru arvomõistest, huvitub tähtedest;	7) keskendub tegevusele mõnikümme minutit, on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;	7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
	8) omandab uusi seoseid, mõisteid ja	8) omandab uusi teadmisi praktiliste	8) omandab teadmisi kogemuste ja kõne	8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

	teadmisi kogemuse, tegutsemise kaudu, vajab oma tegevusele tagasisidet.	olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.	kaudu, kasutab selleks lihtsamaid mälustrateegiaid.	
--	---	---	---	--

3) Sotsiaalsed oskused

3.1. Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

3.2. Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi;	1) saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;	1) teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;	1) hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja emotsioone;	1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
2) proovib ennast maksmata panna ning oskab keelduda ja ei öelda;	2) on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;	2) püüab vahel teisi abistada ja lohutada;	2) eelistab sootüübilisi mängu;	2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
3) üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekesksed;	3) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;	3) on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;	3) naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust;	3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
4) mõistab selgelt väljendatud keeldu „Ei tohi!“, „Ära tee!“ jm;	4) jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on siiski omandihoidja;	4) osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;	4) teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;	4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
5) tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;	5) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;	5) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;	5) aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi;	5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
6) teab oma nime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud.	6) tegutseb kontakti luues ja säilitades sihivõrkest;	6) saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses;	6) jälgib reeglite täitmist teiste poolt;	6) loob sõprussuhteid;
	7) algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel;	7) püüab täita kodukorra reegleid;	7) kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;	7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
	8) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.	8) saab aru valetamisest ja taunitavast käitumisest.	8) oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab mida tohib, mida mitte.	8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;

				9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
				10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
				11) selgitab oma seisukohti.

4) Enesekohased oskused

4.1. Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

4.2. Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;	1) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;	1) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;	1) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;	1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
2) toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule;	2) võib karta tundmatuid ja uusi asju;	2) tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;	2) suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt;	2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
3) sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas;	3) tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;	3) saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), on kujunenud tualetiharjumused;	3) suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;	3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
4) reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest;	4) enesekindlus on kõikuv, enesekindluse saavutamiseks vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid;	4) seab endale mõningaid eesmärgi ja täidab neid;	4) on tundlik teiste hinnangute suhtes – need mõjutavad tema enesehinnangut;	4) algatab mängu ja tegevusi;
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
5) matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet.	5) täidab igapäevaelu rutiini.	5) väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;	5) imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;	5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
		6) huvitub võistlusemängudest	6) orienteerub oma suutlikkuses.	6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik

		ning tahab olla edukas.		ning kuidas ohutult käituda;
				7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
				8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

VI. peatükk

ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

28. Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist (keha-, kõne-, meele- või vaimupuuetega ning eriabi või erihooldust vajavad lapsed), keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

29. Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse juhataja.

30. Erivajadustega lastele on lasteasutuses loodud tingimused kasvamiseks koos teiste lastega.

31. Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

32. Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe.

33. Rühmas, kus õppe- ja kasvatusgevus toimub eesti keeles, omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele kas lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe.

34. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.

35. Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga erivajadusega lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. Kokkuvõtte arutatakse läbi lapsevanemaga arenguestlusel ning vajadusel kavandatakse erivajadusega lapsele uus individuaalne arenduskava.

VII. peatükk

LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

36. Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanema esmased koostööpartnerid on lasteasutuses selle rühma õpetajad, mille nimekirja on laps kantud. Vajadusel kaastakse lapsevanema või õpetaja ettepanekul ja lapsevanema nõusolekul teisi lasteasutuse pedagooge ja spetsialiste.

37. Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Lapsevanemat teavitatakse lapse arengust ja õppimisest igaaastasel arenguvestlusel. Lapsevanema soovi korral teavitatakse teda lapse arengust ja õppimisest sagedamini kui üks kord aastas. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest teavitatakse lapsevanemaid rühma infostendide kaudu ja lasteasutuse tegevust kajastaval veebilehel.

38. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes. Nõustamisajad lepitakse eelnevalt kokku kahepoolselt- pedagoogid ja lapsevanem.

39. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises arenguvestluste kaudu, kus lapsevanemale tutvustatakse lapse arengu ja õppimise tulemusi ning selgitatakse välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes. Selle põhjal kavandatakse vajadusel koostöös lapsevanemaga õppe- ja kasvatustegevused, arvestades lapse eripära.

40. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi läbiviimises. Lapsevanem võib lasteasutuse direktori nõusolekul ja direktoriga kokku lepitud ulatuses, arvestades lasteasutuses kehtestatud päevakava, osaleda oma lapse tegevuste toetamisel lasteasutuses.

41. Lapsevanemal võimaldatakse anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele alljärgnevalt:

- edastades enda tagasiside vahetult rühma õpetajale,
- edastades enda tagasiside vahetult lasteasutuse direktorile,
- edastades enda tagasiside kirjalikult igal aastal läbiviidavate lastevanemate rahulolu küsimustikele vastamise kaudu.

VIII. peatükk

ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

42. Õppekava kuulub läbivaatamisele igal õppeaastal juunikuu jooksul.

43. Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus.

44. Õppekava muudatused kinnitab direktor.

ÕPPEKAVA TÄIENDAMINE:

Muuta 4. peatükk, punkt 5 alljärgnevalt:

Lasteaia – aasta algab 01.sept. ja lõpeb 31. aug. Aktiivne õppeperiood 3-7 aastastele lastele jääb ajavahemikku 15. sept. – 15. mai, sõimes 01. okt.-15. mai. Ajavahemikku 01.sept.-01.okt. sõime ja 1. sept. – 15. sept. 3-7 aastaste laste seisukohalt käsitleme kui sisseelamisaja ja laste arengu uurimise perioodi, mil tegevus käib nädalaplani alusel ja põhirõhk on suunatud mängule ning selle kaudu laste tundmaõppimisele.

15. maist kuni 31. augustini on tegevuste planeerijaks laps. Sama kehtib ka jõulude ja aastavahetuse ajal. Sel perioodil on õpetaja vaatleja ja uurija, kes sekkub laste tegevustesse vaid vajadusel või lapse palvel. Selle ajavahemiku üldisteks tegevusteks on mäng ja viibimine värskes õhus.